

LA PROSÒDIA DEL FRIÜLÀ EN EL MARC DE L'ATLES MULTIMÈDIA DE PROSÒDIA DE L'ESPAI ROMÀNIC

PAOLO ROSEANO
paolo.roseano@ub.edu

La tesi *La prosòdia del friülà en el marc de l'Atlas Multimèdia de Prosòdia de l'Espai Romànic* té dos objectius principals. El primer, que és de tipus descriptiu, és avançar en el coneixement de la prosòdia del friülà, una llengua retoromànica poc estudiada des d'aquest punt de vista. El segon objectiu és de tipus metodològic i consisteix a proposar un sistema d'etiquetatge prosòdic automatitzat fonamentat en un procediment que fa possible reduir el risc de subjectivitat i, alhora, processar una quantitat important de dades.

Al Capítol 1, a més de detallar els objectius del treball, s'estableix el marc teòric de referència. Amb aquesta finalitat, es descriuen breument les característiques essencials dels principals models teòrics d'anàlisi de la prosòdia, donant més espai al model Mètric Autosegmental, que és el que s'escull per a aquest treball. Finalment, s'expliquen els trets característics del projecte internacional de recerca AMPER, en el marc el qual s'insereix l'estudi del friülà que es porta a terme.

Al Capítol 2 es descriuen les característiques segmentals i morfosintàctiques del friülà que tenen un paper destacat a l'hora de construir el corpus d'aquesta recerca. A més, es presenta una síntesi dels treballs publicats anteriorment sobre la prosòdia del friülà.

El Capítol 3 conté la descripció de la metodologia. El primer aspecte metodològic tractat és la construcció del corpus per cada punt d'enquesta. A continuació, s'esmenten els criteris per a la tria dels informants i per a la realització dels enregistraments. Finalment, s'il·lustra el funcionament dels programes informàtics d'etiquetatge prosòdic de les frases del corpus fix d'Amper que s'han creat expressament per a aquest treball (AMPERReno, AMPERExtra i AMPEReti). La tercera d'aquestes aplicacions proporciona un etiquetatge automàtic de les estructures entonatives, de durada i d'intensitat que es fonamenta en els valors acústics obtinguts en l'anàlisi. Els nivells d'etiquetatge prosòdic són dos: el superficial, que és el més adherent a la realitat acústica, i el profund, que s'apropa a una anàlisi de tipus fonològic.

Els resultats de l'aplicació dels programes d'etiquetatge prosòdic automàtic al corpus de friülà s'il·lustren al Capítol 4. Les conclusions més destacades a les quals s'arriba són: a) que en friülà la durada vocàlica és un correlat acústic molt clar de l'accent lèxic; i b) que a la mateixa llengua les interrogatives absolutes estan caracteritzades per un tonema ascendent a tots els dialectes (L* H%), mentre que les declaratives neutres presenten, a totes les varietats, un tonema caracteritzat per una baixada entre la síl·laba pretònica i la tònica, seguida d'un ascens (que és opcional i menys marcat que el que es

retroba a les preguntes totals). Al final del capítol es descriuen alguns patrons entonatius no neutres que s'han pogut trobar mitjançant les dades recollides per a aquest treball (tot i que el focus se situa, d'acord amb les normes d'AMPER, en les modalitats neutres).

El Capítol 5 proposa unes conclusions fonològiques que es poden extreure a partir de la descripció dels aspectes fonètics de l'entonació del friülà. S'estableix en primer lloc l'inventari de tons fonològics (tant dels accents tonals com dels tons de frontera). En segon lloc, s'il·lustren algunes de les regles que possibiliten preveure com els tons subjacents es realitzen en el nivell superficial. En concret, es caracteritzen els processos de truncament i de compressió tonal (que representen casos d'al·lotonia deguda al context) i, a més, es descriuen alguns casos d'al·lotonia deguda a variació lliure.

Al Capítol 6 es porta a terme una anàlisi dialectomètrica de les dades de friülà recollides en el marc d'aquest treball i, a continuació, també d'altres varietats romàniques. Aquest tipus d'anàlisi permet de destacar que el friülà, des del punt de vista entonatiu, és una llengua força compacta dialectalment i ben diferenciada de la majoria de les parles de la mateixa família lingüística.

El capítol de conclusions (Capítol 7), a més de resumir les aportacions de la tesi, inclou un esbós d'unes línies de recerca per al futur.